

Průvodce odborným praktickým vzděláváním

**navazující magisterské studium,
specializace Sociální práce a kriminologie**

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

**Fakulta sociálních studií
Ostravská univerzita
2022**

Tento text navazuje na publikace Kahánková a kol. (2012) Průvodce odborným praktickým vzděláváním v sociální práci: pro studující. Dořičáková, Š. (Ed.) (2019) Průvodce odborným praktickým vzděláváním - navazující magisterské studium, specializace Sociální práce a rodina.

Průvodce odborným praktickým vzděláváním - navazující magisterské studium, specializace Sociální práce a kriminologie

Autorský kolektiv:

Helena Bělasová, Jana Dobešová, Vendula Gojová, Jan Horák, Libuše Koslová, Markéta Koželuhová, Lenka Kujevská, Petr Kupka, Helena Kuzníková, Lucie Papersteinová, Tomáš Pavelec, Zuzana Šidlová

Editorka:

Vendula Gojová

Úvod	6
1. Systém odborného praktického vzdělávání	7
1. 1 Odborná praxe	7
1.1.1 Forma odborné praxe: průběžná	8
1.2 Seminář k odborné praxi	10
2 Subjekty odborného praktického vzdělávání	12
1. Vysoká škola.....	12
2.1.1 Garantky	13
2.1.2 Administrátorka odborného praktického vzdělávání.....	13
2.1.3 Vyučující předmětů	14
2.1.4 Supervizorka odborných praxí.....	14
2.2 Místo výkonu odborné praxe	14
2.2.1. Zástupkyně, zástupce organizace	15
2.3 Studující	16
3 RÁMEC ODBORNÉ PRAXE A JEJÍ FÁZE.....	17
3.1 Rámec odborné praxe	17
3.2 Fáze odborné praxe.....	18
3.2.1 Příprava před vstupem na odbornou praxi	18
Postup pro dohodnutí odborné praxe.....	18
3.2.2 Zahájení odborné praxe	19

3.2.3 Plán odborné praxe a osobní cíl	20
3.3 Průběh odborné praxe	24
3.3.1 Průběžná reflexe práce na tématech a osobním cíli (na Plánu odborné praxe)	24
3.3.2 Dokumenty odborného praktického vzdělávání	25
3.3.3 Náročné situace na odborné praxi	25
3.4 Ukončení odborné praxe	26
3.4.1 Závěrečná zpráva o profilu organizace založená na vlastních datech.....	26
3.4.2 Reflexe a ukončení praxe v organizaci	27
3.4.3 Vlastní reflexe své praxe.....	27
3.4.4 Podmínky k udělení zápočtů	28
4 Právní aspekty odborné praxe.....	29
4.1 Povinná mlčenlivost a ochrana osobních údajů	29
4.2 Odpovědnost za škodu vzniklou v rámci odborné praxe	30
SEZNAM POUŽITÝCH A DOPORUČENÝCH ZDROJŮ.....	32
SEZNAM PŘÍLOH	33

PODĚKOVÁNÍ

Dokument svým vznikem navazuje na *Průvodce odborným praktickým vzděláváním v sociální práci: pro studující* (Kahánková a kol., 2012) a *Průvodce odborným praktickým vzděláváním - navazující magisterské studium, specializace Sociální práce s rodinou* (Dořičáková, Š., 2019) tak, aby korespondoval s nově koncipovaným navazujícím magisterským studijním programem **Sociální práce, specializace Sociální práce a kriminologie**. Poskytuje na jednom místě veškeré potřebné informace o odborném praktickém vzdělávání pro studující, jejich mentorky a mentory a vyučující.

Za vznikem třetí kapitoly tohoto Průvodce stojí expertní skupina k odborné praxi navazující magisterské specializace Sociální práce a kriminologie složená z odbornic a odborníků z praxe sociální práce v oblasti zločinu a kriminalizace. Důvodem vzniku této expertní skupiny byla především potřeba Katedry sociální práce konzultovat s lidmi z organizací, kam potenciálně mohou studující nastoupit na odbornou praxi, zamýšlenou koncepci praxe v sociální práci a možnosti a podoby vzájemné spolupráce. Cílem Katedry tedy bylo získat názor členek a členů expertní skupiny na zamýšlenou koncepci praxe a s tímto názorem dále pracovat. Také získat přehled potřeb členek a členů expertní skupiny, s jejichž naplněním jim Katedra může pomoci (jinými slovy: co můžeme organizacím nabídnout za to, že vezmou naše studující na praxi).

Za tuto inspirativní spolupráci srdečně děkuji - Heleně Bělasové, Janě Dobešové, Janu Horákovi, Libuši Koslové, Markétě Koželuhové, Lence Kujevské, Heleně Kuzníkové, Lucii Papersteinové, Tomáši Pavelcovi a Zuzaně Šidlové.

Děkuji také jejich domovským organizacím za ochotu vyčlenit jim prostor pro spolupráci s námi - šlo o Bílý kruh bezpečí, Magistrát města Ostrava, Novou šanci, Probační a mediální službu Havířov, Rubikon, Slezskou diakonii - komunitu Exit a Věznici Heřmanice.

Vendula Gojová
listopad 2022

Úvod

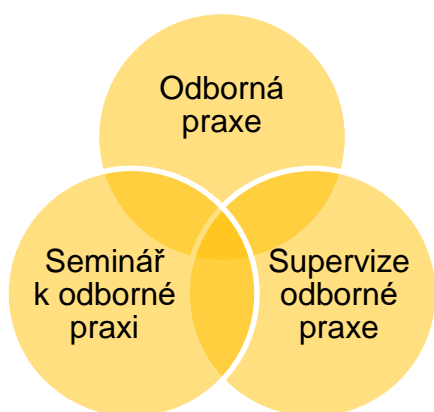
Studijní opora *Průvodce odborným praktickým – navazující magisterské studium, specializace Sociální práce a kriminologie* (dále jen „Průvodce“) je určena studujícím navazujícího magisterského studijního programu Sociální práce, specializace Sociální práce a kriminologie, jejich mentorkám a mentorům ze zařízení, kde vykonávají odborné praxe, a vyučujícím předmětů odborná praxe, seminář k odborné praxi a supervize odborných praxí. Dokument provází všechny tři strany systémem odborného praktického vzdělávání, měl by jim pomoci strukturovat vzájemnou spolupráci.

Průvodce je členěn do čtyř stěžejních kapitol. Od vymezení systému odborného praktického vzdělávání v rámci navazujícího magisterského studijního programu Sociální práce se specializací Sociální práce a kriminologie postupně seznamuje s hlavními aktéry participujícími v systému odborného praktického vzdělávání, s jednotlivými fázemi odborné praxe a v neposlední řadě s právními aspekty odborné praxe.

Pro větší přehlednost a zjednodušení textu bude využíváno pojmu “klientka” nebo “klient” pro osoby, na které jsou cíleny intervence sociální práce, byť je toto označení v zahraniční literatuře stále více nahrazováno pojmem „uživatel“. „Uživatel“ je v české sociální práci typicky spojen se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Studující však často realizují odborné praxe i v jiných zařízeních než jen v sociálních službách. Pojem „klient“ je tak zde využíván z hlediska jeho širšího rozměru.

1. SYSTEM ODBORNEHO PRAKTICKEHO VZDĚLÁVÁNÍ

Odborné praktické vzdělávání je součástí studijního programu Sociální práce a tedy nedílnou součástí přípravy na sociální práci jako profesi. Studující si v jeho rámci kontinuálně a systematicky osvojují a prohlubují kompetence (znalosti a dovednosti) potřebné pro výkon povolání. Systém odborného praktického vzdělávání je postaven na **třech pilířích: odborné praxi, semináři k odborné praxi a na supervizi odborné praxe.**

1. 1 Odborná praxe

Odborná praxe se řadí mezi povinné předměty. Studující ji realizují ve státních či nestátních organizacích (**místech výkonu odborné praxe**), v nichž je vykonávána sociální práce. Cílem odborné praxe je nabýt zkušenosti s výkonem sociální práce; získat, umět použít a dále rozvíjet kompetence potřebné pro výkon povolání sociálního pracovníka; budovat profesní identitu; a umět propojovat teoretické znalosti s praxí, dále teoretické znalosti reflektovat ve spojitosti s praxí za předpokladu kritického myšlení studujících.

V průběhu navazujícího magisterského studijního programu *Sociální práce, specializace Sociální práce a kriminologie* studující vykonávají jednu odbornou praxi o délce 104 hodin za semestr (konkrétně se jedná o zimní semestr 2. ročníku).

Odbornou praxi lze realizovat v České republice i v zahraničí.

Základními podmínkami při výběru místa praxe jsou:

- **existující pozice sociálního pracovníka,**
- **sociální práce s lidmi v obtížných životních situacích souvisejících se zločinem a kriminalizací,**
- **možnost naplnění témat nabízených pro Plán odborné praxe.**

Místa výkonu odborné praxe jsou dále specifikovaná v příloze č. 1 Plán odborné praxe je popsán v podkapitole 3.2.3 a vizualizován v příloze č. 3.

Tip pro studující kombinovaného studia: *Pokud je vás v ročníku více, kteří jste zaměstnaní na pozici sociálního pracovníka v odpovídající oblasti, prodiskutujte spolu možnost se v rámci praxe*

na svých pracovištích prostřídat. Usnadní vám to proces vyhledávání a dojednávání praxe, získáte příležitost se vzájemně obohatit, inspirovat a navázat nové kontakty napříč zařízeními.

Odbornou praxi studující vykonává pod vedením **mentorky** či **mentora**, což je zpravidla zkušená sociální pracovnice daného zařízení, která provází studující po celou dobu jejich praxe. Studující v rámci odborné praxe plní svůj **osobní cíl, témata vybraná do Plánu odborné praxe**, případně další úkoly dle pokynů mentora. Na praxi se rovněž očekává **vlastní iniciativa** studujících. Odborná praxe je reflektována prostřednictvím **semináře k odborné praxi** a prostřednictvím **supervize praxí**.

Před nástupem na první praxi studující absolvují **školení BOZP**, požární ochrany a právních aspektů praxe, které organizuje FSS OU. Bez tohoto školení není možné nastoupit na praxi.

Některá zařízení mohou požadovat vlastní školení – je třeba se před nástupem na praxi informovat.

1.1.1 Forma odborné praxe: průběžná

Odborná praxe je realizována jako průběžná odborná praxe.

Průběžná odborná praxe

- Realizována v rozsahu 8 vyučovacích hodin (45 minut) za každý výukový týden semestru.
- K realizaci jsou studujícím prezenční formy ve vyučovacím týdnu vyčleněny pátky. Po dohodě s mentorkou mohou vykonávat praxi i v jiné dny, včetně víkendů. Výkon odborné praxe však nesmí zasahovat do rozvrhu jiných studijních předmětů.
- V rámci jednoho týdne si studující může rozvolnit požadovaný počet hodin praxe do více dnů (po dohodě s mentorem).
- *Např.: 4 vyučovací hodiny v pondělí a 4 vyučovací hodiny v pátek, což studujícím umožní účastnit se rozličných aktivit na pracovišti.*

Nahrazování hodin

Případně-li na pátek, který má studující vyčleněn k realizaci průběžné praxe, **státní svátek**, nemá povinnost si praxi nahrazovat. Vznikne-li studujícím absence z důvodu **nemoci**, mají povinnost si praxi nahradit.

Místo výkonu odborných praxí

K nalezení vhodného místa pro výkon odborné praxe lze využít:

- databázi organizací FSS OU,
- konzultace s administrátorkou odborného praktického vzdělávání FSS OU,
- konzultace s ostatními studujícími,
- registr poskytovatelů sociálních služeb MPSV,
- elektronický nebo tištěný katalog sociálních služeb (příslušného města),
- webové stránky příslušných organizací, obcí, krajských úřadů, ministerstev.

Jak již bylo uvedeno výše, základními podmínkami realizace odborné průběžné praxe jsou:

- existující pozice sociálního pracovníka,
- sociální práce s lidmi v obtížných životních situacích souvisejících se zločinem a kriminalizací,
- možnost naplnění témat nabízených pro Plán odborné praxe.

Pokud si studující nejsou jistí možnostmi výkonu praxe v konkrétní organizaci, mohou kontaktovat příslušnou **administrátorku odborného praktického vzdělávání**.

ODBORNÁ PRAXE V ZAHRANIČÍ

Je-li studující na zahraničním pobytu, nabízí se **tři možnosti realizace odborné praxe** a semináře k odborné praxi.

Plnění předmětu v rámci zahraniční školy

Studující, kteří vyjíždí do zahraničí v rámci programu ERASMUS+, zjistí, zda je možné absolvovat odbornou praxi a seminář k odborné praxi v rámci nabízených studijních předmětů zahraniční školy¹. Pokud ano, je ideální oba předměty absolvovat v rámci běžné výuky. Studující tak plní k zápočtu požadavky dané školy. Předměty jsou poté součástí potvrzených předmětů na originálu dokladu ze zahraniční školy (Transcript of Records).

Dodatečné plnění předmětu po příjezdu ze zahraničí

Studující mají možnost absolvovat odbornou praxi a seminář k odborné praxi též po příjezdu ze studijního pobytu. Před odjezdem se spojí s garantkami obou předmětů a dohodnou se s nimi na podmínkách pro udělení zápočtu.

Alternativní plnění předmětu

Alternativní plnění odborné praxe a semináře k odborné praxi je možné v případě, že v zemi studijního pobytu nelze absolvovat praxi v rámci nabídky předmětů hostitelské univerzity, a zároveň studující nechtějí absolvovat předměty až po svém příjezdu ze zahraničí. Studující si zajistí v dané zemi praxi

¹ Příklady zahraničních univerzit, které umožnily absolvování odborné praxe a semináře k odborné praxi v rámci svých studijních předmětů v minulosti jsou k dispozici [zde](#).

sami a zažádají o její uznání na FSS OU. Podmínky udělení zápočtu konzultuje vždy předem s garantkou předmětu. Jsou dvě alternativy plnění předmětu:

- 1) Studující realizují v **jednom zařízení celou odbornou průběžnou praxi**. Předpokladem je možnost splnit témata nabízená do Plánu odborné praxe a doložit v českém nebo anglickém jazyce obdobné dokumenty, které by odevzdávali při plnění praxe v ČR.
- 2) Nemohou-li absolvovat celou odbornou praxi v jednom zařízení, mohou odbornou praxi realizovat formou **exkurzí do několika organizací** (minimálně však dvou). Předpokladem je možnost splnit témata nabízená do Plánu odborné praxe a doložit v českém nebo anglickém jazyce obdobné dokumenty, které by odevzdával při plnění praxe v ČR.

V rámci plnění odborné praxe v zahraničí studující vždy vychází ze stanovených podmínek pro místo výkonu praxe, a to **existující pozice sociálního pracovníka, sociální práce s lidmi v obtížných životních situacích souvisejících se zločinem a kriminalizací, možnost naplnění témat nabízených pro Plán odborné praxe**.

Praxi v zahraničí lze realizovat i formou **pracovní stáže**. Její zajištění závisí na iniciativě studentky, přičemž s vyřízením formalit jí pomáhá **referentka pro zahraniční vztahy FSS OU**. Podmínky pracovních stáží a podmínky pro vysílané studující se liší dle jednotlivých programů². Náhrada předmětů za pracovní stáž je totožná s výše uvedeným.

ODBORNÁ PRAXE STUDUJÍCÍCH SE SPECIFICKÝMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Studující se specifickými vzdělávacími potřebami (SVP) vykonávají praxi ve stejném rozsahu a kvalitě jako studující bez SVP. K vyrovnávání podmínek při studiu v předmětech odborné praxe mohou využít podpory **Centra Pyramida** na OU.

Konzultace k předmětům odborné praxe poskytuje **fakultní koordinátorka pro studující se specifickými vzdělávacími potřebami** ve spolupráci s administrátorkou odborného praktického vzdělávání.

1.2 Seminář k odborné praxi

Seminář k odborné praxi je povinný předmět, který se váže na odborné průběžné praxe. Probíhá v malé studijní skupině, která poskytuje prostor pro sdílení a spolupráci. Cílem semináře k odborné praxi je reflektovat průběh odborné průběžné praxe; kriticky analyzovat získané znalosti a dovednosti potřebné pro výkon povolání sociálního pracovníka; rozvíjet schopnost kritického myšlení a identifikaci s hodnotami sociální práce; reflektovat profesní seberozvoj studujících; plnění osobního cíle a témat vztahujících se ke konkrétní odborné praxi (viz Plán odborné praxe).

² Nabídka programů pracovních stáží je uvedena [zde](#).

Seminář k odborné praxi probíhá paralelně s odbornou průběžnou praxí. Vedou ho zpravidla **zkušení lidé z profese sociální práce z praxe**, kteří studující provází cyklickým procesem učení³:

Studující mají na semináři možnost nahlížet na situace, které na praxi zažívají, z různých úhlů pohledu. Seminář jim umožňuje naslouchat zkušenostem ostatních studujících a obohacovat tak svou perspektivu. Vyučující semináře se studujícími rovněž konzultuje a reflektuje plnění osobního cíle a témat vybraných do Plánu odborné praxe. Studující na semináři získávají zpětnou vazbu, která podporuje jejich profesní rozvoj.

Vyučující semináře k odborné praxi se zaměřuje zejména na naplňování Plánu odborné praxe, jeho průběžné vyhodnocování a závěrečné zhodnocení.

Dále se studujícími **reflektuje** zejména následující oblasti:

- potíže v průběhu praxe,
- zaměření se na silné/slabé stránky studujících v rámci výkonu praxe,
- samotnou reflexi odborné praxe / sebereflexi studujících.

Mezi metody a techniky, jež jsou využívány na seminářích, patří například skupinová diskuze, hraní rolí, rozbor kazuistik, brainstorming, práce s formuláři a dotazníky, nácvik zpětnovazebních technik, video-trénink, práce s asociativními kartami nebo nácvik technik aktivního naslouchání.

³ Jedná se o tzv. Kolbův cyklus učení. Více viz např. Reitmayerová, Broumová, 2015.

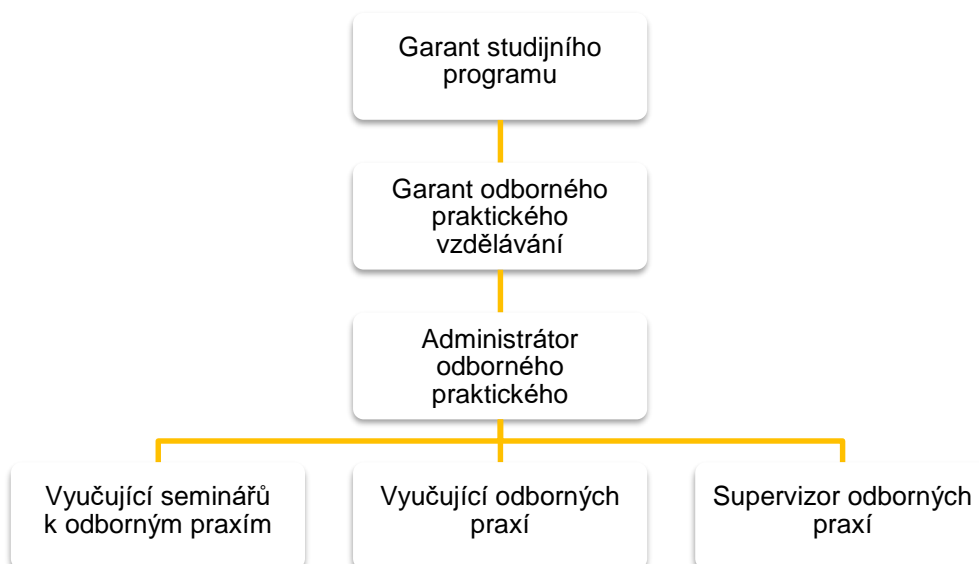
Dle možností mohou být součástí seminářů diskuze s **konzultantkami a konzultanty z praxe**⁴. Konzultanti jsou lidé s osobní zkušeností s využíváním sociálních a/nebo zdravotnických služeb. Formou diskuze mohou obohacovat studující o *perspektivu klientů sociální práce*, přispívají k učení se o komplexnosti a rozmanitosti životních situací lidí, se kterými budou studující při praxi přicházet do styku.

2 SUBJEKTY ODBORNEHO PRAKTICKEHO VZDĚLÁVÁNÍ

Procesu odborného praktického vzdělávání se plánovaně, systematicky a koordinovaně účastní **tři subjekty**. Jsou jimi **vysoká škola, místo výkonu odborné praxe a studující**. Následně je vymezeno, jaké jsou jejich role a činnosti ve vztahu k odbornému praktickému vzdělávání.

1. Vysoká škola

Fakulta sociálních studií Ostravské univerzity odpovídá za odborné praktické vzdělávání studujících v souladu s Profilem absolventa (viz příloha č. 1). FSS OU disponuje následující **organizační strukturou** odborného praktického vzdělávání⁵:

⁴ Jedná se o nezávislý kolektiv, který funguje v rámci FSS OU. Je tvořen lidmi, kteří se v minulosti potýkali například s bezdomovectvím, závislostí na návykových látkách, s nelátkovou závislostí, s účastí v sex byznysi, nebo kteří mají zdravotní znevýhodnění.

⁵ Kontakty na jednotlivé osoby jsou k dispozici [zde](#).

2.1.1 Garantky

Garantka studijního programu

Ve vztahu k vysoké škole: garantka studijního programu (případně vedoucí katedry – dle jejich domluvy) odpovídá děkance fakulty za rozvoj odborného praktického vzdělávání, zabezpečení jeho kvality, pravidelné hodnocení a personální zajištění.

Garantka odborného praktického vzdělávání

Ve vztahu k místům výkonu odborné praxe:

- odpovídá za navazování, udržování a rozvoj spolupráce;
- poskytuje organizaci konzultace a řeší náročné či problémové situace ve vztahu k odbornému praktickému vzdělávání;
- přijímá a zpracovává podněty ke zkvalitňování odborného praktického vzdělávání na FSS OU a zprostředkovává organizaci zpětnou vazbu studujících týkající se kvality vedení odborných praxí;
- poskytuje organizaci informace o organizačních změnách a plánovaných akcích na FSS OU ve vztahu k odbornému praktickému vzdělávání;
- organizuje a vede pravidelná setkání zástupců FSS OU s mentorkami a zástupci organizací.

Ve vztahu ke studujícím:

- řeší náročné či problémové situace spojené s odborným praktickým vzděláváním;
- uděluje výjimky v případech, kdy chce studující realizovat odbornou praxi nestandardním způsobem (např. v případě výkonu praxe mimo stanovený termín nebo v zahraničí);
- ve spolupráci s oddělením pro zahraniční vztahy poskytuje informacím studujícím, kteří chtějí realizovat odbornou praxi v zahraničí.

2.1.2 Administrátorka odborného praktického vzdělávání

Ve vztahu k místům výkonu odborné praxe:

- v organizacích, se kterými má FSS OU uzavřenou rámcovou smlouvu o poskytnutí odborných praxí, domlouvá na začátku akademického roku umístění studujících na odborné praxe;
- spolupracuje s garantkou odborného praktického vzdělávání na organizaci pravidelných setkání zástupců FSS OU s mentorkami a zástupci organizací.

Ve vztahu ke studujícím:

- poskytuje konzultace při hledání a výběru vhodného zařízení pro výkon odborné praxe;
- poskytuje konzultace v oblasti administrativních záležitostí odborného praktického vzdělávání (např. při uzavírání Smlouvy o zajištění odborné praxe);
- zajišťuje podpis zástupce FSS OU na Smlouvy o zajištění odborné praxe (po jejich vyplnění a podpisu zástupcem zařízení);

- organizuje pro studující školení k odborným praxím.

2.1.3 Vyučující předmětů

Vyučující předmětu Seminář k odborné praxi

Ve vztahu ke studujícím:

- vytváří bezpečné prostředí pro sdílení zkušeností z odborných praxí, podporuje skupinovou dynamiku jako prostředek k dosahování cílů odborného praktického vzdělávání;
- předává informace o tématech, jež se vztahují k odborným praxím, podporuje jejich plnění;
- podporuje studující při stanovování osobního cíle, pomáhá reflektovat jeho plnění;
- poskytuje příležitosti pro rozvoj znalostí a dovedností potřebných pro výkon sociální práce a podporuje studující v budování profesní identity sociální pracovnice;
- pomáhá propojovat teoretické znalosti s praktickými zkušenostmi a podporuje kritické myšlení, reflektuje závěrečnou zprávu z odborné praxe s ohledem na kriminologické myšlení
- poskytuje zpětnou vazbu, podporuje reflexi a sebereflexi studujících;
- sděluje podmínky k udělení zápočtu za Seminář k odborné praxi a po jejich splnění jej uděluje.

Vyučující předmětu Odborná praxe

Ve vztahu ke studujícím:

- kontroluje veškeré dokumenty potřebné pro udělení zápočtu (plán odborné praxe, potvrzení o absolvování odborné praxe) za průběžné odborné praxe a uděluje za ně zápočty;
- poskytuje konzultace k podmínkám pro udělení zápočtu za odbornou praxi, po jejich splnění jej uděluje.

2.1.4 Supervizorka odborných praxí

Ve vztahu ke studujícím: předává své znalosti a zkušenosti týkající se supervize a poskytuje studujícím supervizi k odborným praxím.

2.2 Místo výkonu odborné praxe

V rámci žádosti o odbornou praxi studující zpravidla komunikují se **zástupcem zařízení**. Odbornou praxi poté vykonávají pod vedením **mentorky či mentora**⁶, což je zpravidla člověk zkušený v profesi sociální práce v daném zařízení, který provází studující po celou dobu jejich odborné praxe. Může se stát, že se bude studujícím věnovat více osob, nicméně mentor/ka představuje klíčovou osobu, na kterou se mohou studující obracet se svými dotazy, potřebami a požadavky.

⁶ V případě, že mentorem není sociální pracovník, je nutné, aby tato pozice byla v organizaci obsazena.

2.2.1. Zástupkyně, zástupce organizace

Ve vztahu k FSS OU:

- spolupracuje s garantkou odborného praktického vzdělávání a administrátorkou odborného praktického vzdělávání, poskytuje jim aktuální informace o organizaci a dle možností podněty ke zkvalitňování systému odborného praktického vzdělávání na FSS OU;
- účastní se společných setkání zástupců FSS OU s mentorkami a zástupci organizací.

Ve vztahu ke studujícím⁷:

- dle možností se účastní úvodního setkání s žadateli o odbornou praxi a poskytuje jim obecné informace o organizaci a možnostech výkonu odborné praxe;
- rozhoduje nebo spolurozhoduje o přijetí studujících na odbornou praxi;
- vyřizuje se studujícími Smlouvu o zajištění odborné praxe.

2.2.2 Mentorka, mentor

Ve vztahu k FSS OU:

- dle možností poskytuje garantce a administrátorce odborného praktického vzdělávání podněty ke zkvalitňování systému odborného praktického vzdělávání na FSS OU;
- dle možností se účastní společných setkání zástupců FSS OU s mentorkami a zástupci organizací.

Ve vztahu ke studujícím:

- zodpovídá za jejich odborné vedení na odborné praxi;
- poskytuje informace o organizaci (včetně BOZP a požární ochrany), klientech a nabízí prostor pro otázky;
- dojednává se studujícími obsah Plánu odborné praxe a podporuje naplnění témat z tohoto plánu vyplývajících;
- poskytuje příležitosti pro rozvoj znalostí a dovedností potřebných pro výkon sociální práce, předává své odborné znalosti a zkušenosti;
- dle možností nabízí účast na vnitřním chodu zařízení (např. formou účasti na pracovních poradách) a poskytuje potřebné interní dokumenty zařízení;
- dle možností zprostředkovává přímý kontakt s klientkami a klienty zařízení a jejich sociálním prostředím, zadává rozmanité úkoly a poskytuje studujícím možnost samostatně či pod dohledem vykonávat odbornou činnost;
- poskytuje zpětnou vazbu a podporuje sebereflexi studujících;
- usnadňuje komunikaci studujících s personálem pracoviště;
- podílí se na vyplňování relevantních dokumentů k odborné praxi (např. Plánu odborné praxe, Potvrzení o absolvování odborné praxe).

⁷ V některých organizacích mají pro specifické činnosti spojené s odbornými praxemi vyčleněnou funkci koordinátora odborných praxí.

2.3 Studující

Ve vztahu k FSS OU:

- před nástupem na odbornou praxi zodpovídá za vyřízení Smlouvy o zajištění odborné praxe (včetně podpisu všemi smluvními stranami) a obeznámení se s jejím obsahem;
- zodpovídá za obeznámení se s pokyny odborného praktického vzdělávání dle Průvodce;
- informuje a konzultuje s garantkou odborného praktického vzdělávání případné skutečnosti, které mu brání ve vykonávání nebo dokončení odborné praxe (může se jednat např. o zdravotní komplikace či konflikty s mentorem);
- realizuje hodnocení kvality místa, v němž vykonával odbornou praxi.

Ve vztahu k místům výkonu odborné praxe:

- před nástupem na odbornou praxi si aktivně vyhledává informace o místě výkonu odborné praxe a jeho klientech;
- řídí se pravidly BOZP, požární ochrany a dodržuje pracovní postupy a pravidla místa výkonu odborné praxe;
- dodržuje zásady etického chování (dle Etického kodexu sociálních pracovníků ČR); zachovává mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví při výkonu odborné praxe (a to i po jejím ukončení);
- má povinnost předat mentorce Průvodce v elektronické podobě (nemá-li jej k dispozici);
- zodpovídá za plnění Plánu odborné praxe;
- řídí se pokyny mentorky a plní úkoly s ní dohodnuté, vyvíjí vlastní iniciativu a zodpovídá za své jednání;
- reflektuje svou činnost a profesní rozvoj.

3 RÁMEC ODBORNÉ PRAXE A JEJÍ FÁZE

Odborná praxe navazující magisterské specializace Sociální práce a kriminologie se odehrává v určitém **rámci**, se kterým je třeba se seznámit a porozumět mu. K tomu může pomoci úvodní setkání k odborné praxi v letním semestru 1. ročníku, případně další konzultace s garantkou odborné praxe.

3.1 Rámec odborné praxe

K čemu by odborná praxe měla vést?

- Hlavním cílem odborné praxe v navazujícím magisterském studiu Sociální práce, specializace Sociální práce a kriminologie je zprostředkovat studujícím zkušenosti se způsoby práce v organizacích pomáhajících skrze sociální práci lidem při zvládnání obtížných životních situací souvisejících se zločinem a kriminalizací. Odborná praxe umožní vnímat každodenní realitu klientů a sociálních pracovníků a pracovníků a interpretovat ji prostřednictvím znalostí konceptů z absolvovaných předmětů z oblasti kriminologie.
- Studující k tomu budou vedeni skrze pravidelnou reflexi vlastních zkušeností z odborné praxe prezentovanou v Seminári k odborné praxi.
- Odborná praxe zprostředkovává studujícím mimo jiné také potenciální pracovní kontakty v oblasti sociální práce po absolvování studia.

Co je náplní odborné praxe?

- Zapojení se studujících do každodenní činnosti organizace včetně zpracování konkrétních témat stanovených před nástupem na praxi, případně na jejím začátku.
- Dále studující pracují také na naplnění svého osobního cíle.
- Předpokládá se zapojení do každodenních aktivit organizace: depistáž, účast na schůzkách s klienty, realizace individuálních zakázek pro klienty (např. vyjednání/zjištění lepších podmínek u energetické společnosti), účast na schůzkách se třetími stranami (např. multidisciplinární týmy), doprovázení na úřady apod.
- Konkrétní obsah by měl být studujícím zřejmý před nástupem na praxi, případně vyjednan nejpozději v druhém týdnu praxe (viz 3.2.3.)
- Studujícím je nabídnut rámec praxe = balík témat, ze kterých si vyberou dvě s přihlédnutím k tomu, co je v organizaci možné a s přihlédnutím ke svým osobním preferencím. Takto bude rámec praxe konkretizován a doplněn o osobní cíl (ve smyslu: osobní zájem, představy o praxi...).

Jakou metodou bude praxe reflektována?

- **Etnografií** zahrnující tři techniky: **rozhovory** (lidé studujícím říkají, co dělají), **pozorování** (studující sami vidí, co lidé dělají), **zúčastněné pozorování** (studující sami něco dělají ve prospěch klientů nebo organizace).

- Výsledkem použití těchto technik bude podání **závěrečné zprávy z praxe s ohledem na kriminologické vědění** (tj. profil organizace s ohledem na očekávání a průběh praxe prezentovaný prostřednictvím relevantních kriminologických konceptů).
- Při všech krocích si studující vede **terénní deník⁸**, se kterým pracuje také v Seminári k odborné praxi.

Jaký je očekávaný vzdělávací výsledek praxe?

- Studující na závěr semestru předloží prezentaci profilu organizace, v níž realizoval/a svou odbornou praxi, založený na vlastních datech (viz výše metoda reflexe praxe). Tento profil mu/jí slouží jako reflexe vlastní zkušenosti s klienty a pracovníky organizací sociální práce pomáhajících lidem při zvládání obtížných životních situací související se zločinem a kriminalizací.

3.2 Fáze odborné praxe

Odborná praxe má čtyři fáze, kterými studující kontinuálně prochází (příprava před vstupem na praxi, zahájení praxe, průběh praxe, ukončení praxe) . Pro tyto fáze jsou charakteristické konkrétní činnosti, které jsou představeny v textu této podkapitoly.

3.2.1 Příprava před vstupem na odbornou praxi

Při výběru místa výkonu odborné praxe studující respektují určené (fakultou stanovené) zaměření praxe. Před výběrem místa by měli zvážit, jestli zde bude možné naplnit témata nabídnutá pro Plán odborné praxe (viz 3.2.3.).

Postup pro dohodnutí odborné praxe

Studující kontaktuje individuálně zástupce zařízení s prosbou o umožnění výkonu odborné praxe. První kontaktování doporučujeme provést **telefonicky nebo osobně**, což zaručuje rychlejší domluvu a větší pravděpodobnost přijetí na odbornou praxi. Není-li to možné, lze využít e-mail.

Zástupce zařízení je důležité kontaktovat s dostatečným **časovým předstihem**, alespoň **tři měsíce** před požadovaným termínem zahájení odborné praxe. V opačném případě je možné, že se studující nedostane do zařízení, o které má zájem, nebo že nestihne vyřídit potřebnou dokumentaci. Nejžádanější zařízení mají plnou kapacitu i na rok dopředu.

Při prvním kontaktu je podstatné, aby studující zástupce zařízení informoval o tom, o jakou formu odborné praxe se jedná (průběžná praxe), jaký je její rozsah, od kdy do kdy by měla praxe probíhat. A jaký je její obsah. Měl by zjistit, s kým může dále ohledně praxe komunikovat, a je vhodné sdělit svou

⁸ Terénní deník je hlavním prostředkem záznamu při zúčastněném pozorování (tj. při práci v terénu). Obsahuje to, co jsme při pozorování slyšeli, viděli a prožili, také to, jak jsme tyto pozorované události vnímali. Příklad prvního zápisu - popis osobního cíle a očekávání od praxe (osobní zájem, představy o praxi, proč, stereotypy... můžeme volně začít, zmínit důvody pro výběr organizace, vše v duchu sebereflektivního postupu). Forma, jakou studující, pro jeho vedení zvolí, je na preferencích studujících (tužka + papír, elektronicky, souvislý text, odrážky).

motivaci pro volbu daného zařízení. V rámci prvního kontaktu je možné využít **Průvodní dopis**⁹, jakožto oficiální dokument FSS OU, s prosbou o umožnění odborné praxe.

Je-li zástupce zařízení ochoten přijmout studujícího na odbornou praxi, měl by studující zvážit, zda je pro něj nabídka zařízení přijatelná (ne vždy je zařízení schopno naplnit všechny požadavky). Došlo-li k oboustranné dohodě, následuje uzavření **Trojstranné smlouvy o zajištění odborné praxe**¹⁰ a **domluva na prvním termínu a čase odborné praxe**. Některá zařízení nemusí trojstrannou smlouvu akceptovat (mohou mít k dispozici vlastní formulář). Tyto situace je potřebné konzultovat s administrátorkou odborného praktického vzdělávání (FSS OU se snaží vyjít organizacím vstříc). Trojstranná smlouva musí být provedena **ve třech vyhotoveních** (jedno případně studentce, druhé organizaci, třetí fakultě). Na všech vyhotoveních musí být uvedeny originální podpisy (smlouvu nelze pouze zkopírovat). Jakmile studující a zástupce zařízení smlouvu podepíší, studující jej odevzdá administrátorce odborného praktického vzdělávání. Ta zajistí podpis zástupkyně FSS OU na všechna tři vyhotovení. **Lhůta** pro vyřízení je na straně FSS OU zpravidla **10 pracovních dnů. Bez podpisu smlouvy ze strany FSS OU nemůže studující na odbornou praxi nastoupit**. Je proto nutné s touto lhůtou počítat a smlouvu zařadit s dostatečným časovým předstihem.

Co by studující neměli opomenout v této fázi: *Ujasnit si s mentorkou, jaká jsou jejich očekávání, potřeby a povinnosti ve vztahu k odborné praxi. Zjistit, zda bude mít na praxi možnost naplnit vybraná témata, co si bude moci vyzkoušet a naučit se, zda bude či nebude mít možnost přímé práce s klientkami a klienty.*

Při dojednávání praxe je dobré se informovat, zda má zařízení na studující nějaké zvláštní požadavky (např. očkování proti žloutence typu A a B, vlastní školení BOZP atd.).

3.2.2 Zahájení odborné praxe

Při zahájení odborné praxe by měli studující s mentorkou spolupracovat zejména na těchto bodech:

1) Získání základních informací o zařízení

V rámci odborné průběžné praxe studující zjišťují základní **informace o místě výkonu odborné praxe**, přičemž maximum možných informací zjistili ještě **před samotným nástupem na praxi**. Nejjednodušší cestou jsou webové stránky zařízení, případně studující zjišťují chybějící údaje v rámci prvních dnů výkonu praxe přímo od mentorky. Podle vlastního uvážení mohou tyto informace získávat už před nástupem na praxi.

2) Školení BOZP a požární ochrany

Při zahájení odborné praxe by měl studující v organizaci projít školením BOZP, požární ochrany, ochrany osobních údajů. Součástí může být diskuze týkající se toho, jak se chovat na návštěvách v domácnostech, soukromých prostorech klientů, jak reagovat na různé způsoby jednání ze strany klientů apod.

3) Prohlídka pracoviště, představení personálu a klientům

⁹ Průvodní dopis je k dispozici [zde](#).

¹⁰ Formulář smlouvy je k dispozici [zde](#).

Mentorka by měla v rámci prvního dne praxe ukázat studujícím prostory pracoviště. Rovněž by měla studujícím předat informace o tom, jaké vybavení pracoviště může využívat (např. počítač, tiskárnu, kopírku, telefon) a k jakým účelům. Součástí prohlídky by mělo být představení studující/ho personálu organizace a přítomným klientkám a klientům.

4) Stanovení docházky na odbornou praxi

Na prvním setkání je dobré domluvit se na dnech a časech pro docházení na praxi. Také je vhodné stanovit si postup pro omluvy a náhrady hodin (např. v případě nemoci).

5) Sdělení požadavků ze strany FSS OU na zařízení

Studující mají povinnost seznámit mentorku s požadavky FSS OU (ideálně před prvním dnem praxe). K tomuto účelu jí předá Průvodce v elektronické podobě (nemá-li jej už k dispozici). Požadavky se týkají zejména role a činností mentorky při práci se studujícími (včetně společného sestavení Plánu odborné praxe, udělení závěrečného Potvrzení o absolvování odborné praxe a zpětné vazby) a povinností studujících ve vztahu k plnění Plánu odborné praxe. Taktéž mentorka sdělí studujícím své požadavky (případně požadavky zařízení). Tyto mohou vyplývat z vnitřních směrnic zařízení.

6) Vypracování Plánu odborné praxe

Tomuto bodu je věnována následující podkapitola.

3.2.3 Plán odborné praxe a osobní cíl

Plán odborné praxe (příloha č. 3)¹¹ je nástrojem, který studujícím **slouží k naplánování činností**, jež budou realizovat v průběhu odborné praxe. Studující se jeho prostřednictvím učí vytvářet krátkodobý plán (ve vztahu k průběžné odborné praxi), včetně časového harmonogramu, učí se vyjednávat (obsah plánu s mentorkou) a pracovat s vlastním time-managementem.

Pro mentorku může být Plán odborné praxe nástrojem k podpoře studujících, jejich vedení, odkazování na adekvátní kroky či informační zdroje, k jejich hodnocení a popřípadě k rozpoznávání překážek výkonu odborné praxe. Plán odborné praxe může přispět ke zkvalitňování spolupráce mezi studujícími a mentorkou, umožňuje ujasnit si vzájemná očekávání od praxe.

Studující je za stanovení Plánu odborné praxe zodpovědný a postupuje následujícím způsobem:

Formuluje očekávání od odborné praxe

Ve fázi domlouvání praxe si studující formulují svá **očekávání** o náplni a průběhu odborné praxe. Stanovují si tak, co by se chtěli na praxi naučit, vyzkoušet si, procvičit nebo zažít. Tato očekávání před nástupem na praxi konzultují se zástupcem organizace a s mentorkou a společně se snaží nalézt možnosti jejich naplnění. Formulaci očekávání i průběh jeho konzultace v organizaci si studující zaznamenají do svého terénního deníku.

¹¹ Plán odborné praxe je ke stažení [zde](#).

Vybírá a formuluje dvě témata z nabízených tematických oblastí

Ve fázi domlouvání si praxe studující společně s mentorkou formuluje **dvě témata z níže uvedených**, na kterých bude na praxi pracovat (pomoci mohou uvedené příklady u jednotlivých tematických oblastí, příklady jsou myšleny spíše jako inspirace než závazná podoba témat). Tato společně konkretizují a **formulují je do cíle a naplánují činnosti** potřebné k jejich realizaci (viz níže). Studující zapíše do svého Plánu odborné praxe. To vše nejpozději do **druhého dne praxe**.

TÉMATA K VÝBĚRU

Následuje výčet jednotlivých tematických oblastí, ze kterých si studující dvě vyberou. U každé z tematických oblastí jsou pak uvedeny příklady konkrétnějších témat. Tyto příklady slouží studujícím a mentorkám k inspiraci, jejich účelem není být přesným zadáním zvoleného tématu. **Důležité ale je, aby studující ve spolupráci s mentorkou svá dvě vybraná témata formuloval zcela konkrétně s ohledem na osobní preference a zároveň možnosti organizace.**

Studující tedy formuluje dvě témata, každé z nich z jiné tematické oblasti. Jednotlivé tematické oblasti

Příklad cesty ke konkretizaci svého tématu:

Mě jako studentku zajímá participace klientů v organizaci. Po konzultaci s mentorkou se dozvím, že **tento zájem mi bude umožněno naplňovat**. Je třeba ale přesněji popsat, co přesně a jakými cestami to chci udělat. Z nabízených tematických oblastí si tedy **mohu vybrat oblast** Analytická činnost a v jejím rámci dále **specifikovat své téma**. Moje téma mohu formulovat jako "Participace klientů v jednotlivých oblastech činností organizace", přičemž **mým cílem je** identifikovat míru zapojování klientů do jednotlivých oblastí činností organizace. Nyní je k tomuto cíli třeba **stanovit jednotlivé kroky** - vyjasnit s organizací, o jaké oblasti činností se budu zajímat; rozhodnout se jaký koncept/nástroj pro měření participace použiji; jaký způsob pro identifikaci použiji (studium dokumentů organizace, pozorování, rozhovory s pracovníky, s klienty atd.).

Také je žádoucí se s organizací domluvit, **co by mohla moje práce na tématu přinést jí**. Např. Nejen samotná identifikace současného stavu, ale i návrhy na případné změny nebo seznámení s teoretickým ukotvením participace a jejími možnými pojetími a stupni atp.

nejdou striktně od sebe odděleny, naopak se mohou překrývat, resp. vzájemně doplňovat.

1. tematická oblast - Analytická činnost

- rešerše článků, analýza literatury, vyhledávání informací k danému tématu
- zpracování již získaných dat pro organizaci v kontextu daného tématu
- mapování a analýza potřeb organizace, klientů v kontextu daného tématu
- mapování vnitřních a vnějších zdrojů organizace, klientů v kontextu daného tématu
- vyhodnocování plnění aktivit a indikátorů projektu/strategického dokumentu v kontextu daného tématu
- vyhledávání spolupracujících organizací, schůzky s třetími stranami, rešerše, vyhledávání dalších informací pro organizace nebo pro klienty atp. v kontextu daného tématu

- koordinace a organizace síťovacích setkání, jejich praktický nácvik, zpracování výstupů ze setkání, komunikace s partnery a spolupracujícími institucemi atp. v kontextu daného tématu.

2. tematická oblast - Přímá/kontaktní práce s klientkou/klientem/klienty

Důležitá poznámka - v této tematické oblasti je třeba vybrané téma formulovat tak, aby šlo o ucelenou práci s klientem (tedy ne jen o jeden krok). Např. za téma zde nelze považovat doprovod klienta na pobočku ČEZu, ale řešení finanční situace/situace předlužení apod.

- příprava a revize individuálního plánu
- řešení konkrétní životní situace (pojmenování, naplánování, realizace, vyhodnocení spolupráce)
- návrh spolupráce s organizacemi sociální práce, které by mohli klienti využít jako návaznou podporu po ukončení spolupráce s danou organizací praxe (nejen vytvoření seznamu, ale i naplánování strategie spolupráce, případně také její realizace)

3. tematická oblast - Příprava, realizace, vyhodnocení programu pro klienty

- Workshop - zpracování na konkrétní téma v rámci cílové skupiny služby a realizace pro klienty, popř. širší okruh pracovníků
- volnočasový/vzdělávací/preventivní program pro klienty – vytvoření náplně či krátkého programu, který akcentuje potřeby a posuny klientů ve vztahu k jejich zkušenosti

4. tematická oblast - Projektová činnost

- tvorba projektového záměru (např. vycházející z výsledků analytické činnosti - tematická oblast 1)
- tvorba a podání (cvičného) projektu, spolupráce na něm
- hodnocení cvičných projektových žádostí
- monitoring projektů v terénu

5. tematická oblast - Reflexe/zpětná vazba

- ke klimatu pracoviště, k dokumentům/produktům/postupům, přístupu ke klientům
- k využívaným způsobům informovanosti o organizaci (sociální sítě, web, letáky, ...)

Formuluje osobní cíl

Nejpozději po druhém dni praxe studující formulují osobní cíl, který vychází z jejich očekávání od odborné praxe. Umožňuje jim plánovat a samostatně korigovat svůj profesní rozvoj. Má být zaměřen **reflektivně** (např. vnímání lidí, se kterými organizace pracuje, vnímání způsobů práce, vnímání organizace/instituce a jejího postavení v sociální práci, vnímání společenských očekávání/změn a jejich vlivu na práci organizace atp.). S formulací osobního cíle může studujícím pomoci vyučující Semináře k odborné praxi. Studující mohou své osobní cíle v průběhu praxe rozvíjet a konkretizovat.

K formulaci osobního cíle je vhodné si položit následující otázky:

- *Co mě zajímá?*
- *Jaké jsou mé silné a slabé stránky / rezervy?*
- *V čem se necítím jistě?*
- *V čem se chci rozvíjet a jak toho můžu dosáhnout?*
- *Co má vliv na můj vztah k? /Co má vliv na mé přemýšlení o?*

- *Co jsem nikdy nechtěla zkusit? S čím/kým jsem nikdy nechtěla být v kontaktu?*

K formulaci osobního cíle je možné využít pojmy jako „rozvinout“, „poznat“, „vyzkoušet si“ apod. Při formulaci je vhodné řídit se pravidlem **SMART**, tzn. volit cíl, který bude *Specifický, Měřitelný, Akceptovatelný, Realistický a Termínovaný*.

Jak osobní cíl NEMÁ vypadat:

Osobní cíl nemá být zaměřen na získání informace nebo znalosti, nemá se jednat o účast na nějaké akci/jednání či o pozorování. Příklady nevhodně formulovaných osobních cílů:

- *Zjistit, jaké informace poskytuje sociální pracovník žadatelům o sociální službu.*
- *Zúčastnit se komunitního plánování (a zjistit, jak probíhá).*
- *Pozorovat sociálního pracovníka při jednání s klientem (a zjistit, jaké uplatňuje komunikační techniky).*

Průběžná reflexe osobního cíle

Po každé praxi si studující zaznamená do terénního deníku posun v naplnění osobního cíle. Popíše, co se ten den na praxi událo (běžná součást terénního deníku) a zda a jak to souviselo s jejím osobním cílem.

Obsahem reflexe naplnění osobního cíle mohou být odpovědi na otázky:

- *Co mi dnes přinesla práce na osobním cíli?*
- *Jak se mi dnes dařilo/nedařilo jej naplňovat?*
- *Podle čeho jsem poznal/a, že jsem dnes dosáhl/a pokroku?*
- *Z čeho jsem měl /a dojem, že mě v pokroku brzdí?*
- *Jaké závěry z toho plynou pro další den na praxi?*

Může se stát, že studující svůj osobní cíl nenaplní zcela. Pokud se tak stane, je potřeba tuto skutečnost reflektovat (co bránilo dosažení cíle, co by bylo možné příště udělat jinak, co tato zkušenost studentce přinesla apod.). **Reflexe osobní cíle je součástí reflexe odborné praxe jako celku.**

Plánuje konkrétní činnosti

Nejpozději do druhého dne praxe si studující **naplánují činnosti**, které povedou k práci na jednotlivých tématech stanovených v Plánu odborné praxe a na osobním cíli. Poté ve spolupráci s **mentorkou** stanoví, v jakých činnostech od ní potřebují podporu. Součástí plánu mohou být i další činnosti, které si chce studující na pracovišti vyzkoušet nebo které od nich požaduje zařízení. Je vhodné stanovit časový harmonogram jednotlivých činností. Ještě před oslovením mentorky by si měli studující obsah Plánu odborné praxe samostatně promyslet. **Aktivity studujících** by měly tvořit podstatnou část plánu. **Aktivity mentorky** jsou spíše podpůrné. Mohou spočívat např. v poskytnutí zpětné vazby ke komunikačním dovednostem studujících, ve zprostředkování exkurze do spolupracujícího zařízení,

v konzultaci k vybranému tématu, ve zprostředkování interních dokumentů zařízení nebo ve zprostředkování osobního kontaktu s klientkou či klientem.

Odborná praxe nepředstavuje jednostranný vztah, kdy studující z praxe pouze těží. Pro zařízení mohou představovat určitou časovou zátěž. Vstřícnost zařízení ke studujícím může být kompenzována plněním **úkolů zadaných organizací**, resp. mentorkou. Studující mohou zařízení vypomocet např. s úkony souvisejícími s prací s klienty nebo s administrativou. Takovéto úkoly by však měly vždy souviset s výkonem sociální práce a neměly by studujícím znemožňovat práci na tématech, která má zadány ze strany fakulty. Činnosti, které budou studující pro organizaci vykonávat, musí být rovněž zahrnuty v **Plánu odborné praxe (reflexe dalších činností realizovaných na praxi)**.

3.3 Průběh odborné praxe

Jakmile má studující připraven Plán odborné praxe, může přejít k jeho plnění. Studující v průběhu praxe naplňuje jednotlivé oblasti Plánu odborné praxe, dále plní úkoly zadané mentorkou. Je vhodné, aby studující vyvíjeli vlastní iniciativu.

Tip pro studující: Využijte již absolvované nebo probíhající předměty, ke kterým se jednotlivá témata vztahují. Využití dosavadních znalostí a případných studijních materiálů vám mohou usnadnit jejich uchopení a plnění.

V průběhu odborné praxe je vhodné, aby studující věnovali pozornost **budování vztahu s mentorkou**, případně dalšími zaměstnanci. Tento vztah může zásadním způsobem ovlivnit profesní rozvoj studujících, zároveň může do budoucna představovat příležitost pro získání zaměstnání a cenných celoživotních kontaktů.

Pro profesní rozvoj studujících je důležitá práce se **zpětnou vazbou**. Může jim ji poskytovat mentorka, jiný zaměstnanec, klienti. Konstruktivní zpětná vazba by měla přinést informace o tom, v jakých oblastech se studujícím daří, co mohou do příště vylepšit nebo dělat jinak a s jakým doporučením. Ne vždy bude studujícím poskytována automaticky, je proto dobré si o ni v případě potřeby říct, případně se domluvit na frekvenci dávání si zpětné vazby (např. v půli praxe a na jejím konci).

3.3.1 Průběžná reflexe práce na tématech a osobním cíli (na Plánu odborné praxe)

Práci na tématech a osobním cíli studující zaznamenává do svého **terénního deníku** a průběžně reflektuje zejména ústně v rámci Semináře k odborné praxi. V obou případech je nutné dodržet povinnou mlčenlivost, ochranu osobních údajů a řídit se Etickým kodexem sociálních pracovníků ČR (např. popisovat práci s klientem s ohledem na lidskou důstojnost). Pokud studující čerpá u písemných dokladů z nějakého zdroje (odborná literatura, metodické dokumenty, zákony apod.), je nutné tyto zdroje citovat (dle platné normy ISO 690).

3.3.2 Dokumenty odborného praktického vzdělávání

V průběhu výkonu odborné průběžné praxe pracují studující s Plánem odborné praxe a dalšími dokumenty, jejichž přehled je uveden níže.

Povinné a doporučené dokumenty odborné průběžné praxe:

Povinné dokumenty

- 1) *Smlouva o zajištění odborné praxe nebo dodatek k rámcové smlouvě.*
- 2) *Plán odborné praxe.*
- 3) *Potvrzení o absolvování odborné praxe se zpětnou vazbou mentora.*
- 4) *Terénní deník*

Doporučené dokumenty

- 1) *Interní dokumenty místa výkonu odborné praxe.*
- 2) *Formuláře, vzory.*
- 3) *Kazuistiky.*
- 4) *Potvrzení o školení v rámci odborné praxe.*
- 5) *Informační brožury, letáky.*
- 6) *Další dokumenty dle vlastního uvážení.*

3.3.3 Náročné situace na odborné praxi

Odborné praktické vzdělávání může přinášet náročné situace i nepříjemné prožitky. Není však pravda, že veškeré učení je založeno na pozitivních zkušenostech. Mnoho schopností a dovedností lze naopak získat při jednání se zaměstnancem nebo klientem, který nemusí být studujícím příjemný. To nejužitečnější se lze naučit při překonávání obtížných a neúspěšně řešených situacích.

Ve vzdělávání lze rozlišovat **tři zóny**: zónu paniky, stresu/učení a komfortu. V zóně komfortu se studující cítí bezpečně, dostávají se do situací, které znají a umí je řešit. Zóna paniky naopak převyšuje jejich kompetence, jedná se o situace, které prozatím nejsou schopni zvládat. K efektivnímu učení nejvíce dochází v zóně stresu. Ta přináší situace, které jsou pro studující nové, mohou být nekomfortní, ale zároveň jsou zvládnutelné. Studující díky nim rozvíjí své znalosti, schopnosti a dovednosti.

Studujícím se může stát, že se na praxi setkají s klienty, kteří v nich budou vyvolávat negativní emoce nebo rušivé pocity, jako jsou například hněv, úzkost, stud či pocit křivdy. Doporučujeme tyto pocity nikoli přehlížet či potlačit, spotřebovává to mnoho sil a vede k budování „bariér“. Naopak je dobré tyto pocity vnímat, zkoumat a snažit se jim porozumět – ptát se sám sebe, co za nimi stojí, z jakého důvodu se objevují. Stává se, že lidem na druhých nejvíce vadí ty rysy, které souvisí s odmítáním některých vlastních pocitů nebo jednání. Pokud však přijmeme své „zakázané“ pocity, smíříme se s nimi, přestanou nás zneklidňovat u klientů, kteří nás svým jednáním dříve provokovali (Kopřiva, 2016). V této práci mohou studujícím pomoci zejména supervize praxí a semináře k odborné praxi.

Na praxi může rovněž docházet k organizačním, vztahovým nebo jiným nedorozuměním a komplikacím (může se například stát, že mentorka nebude mít zájem nebo čas studující vést, nebo jim bude přidělovat úkoly, které nesouvisí se sociální prací). Pro jejich zvládnutí je klíčová komunikace mezi dotčenými stranami, vyjasňování vzájemných očekávání a potřeb. Dostane-li se studující na praxi do situace nebo konfliktu, který neumí vyřešit, může se o pomoc obrátit na **vyučující semináře k odborné praxi** nebo **garantku odborného praktického vzdělávání**. V krajním případě je možné změnit místo výkonu praxe (po konzultaci s garantkou).

3.4 Ukončení odborné praxe

Výstupem odborné praxe je závěrečná zpráva o profilu organizace zpracovaná perspektivou kriminologického vědění.

Ve fázi ukončení odborné praxe jsou v zásadě dvě linky, po kterých je vhodné praxi reflektovat jako celek a tím ji uzavřít. Jde o hodnocení a ukončení praxe s organizací samotnou, a také o vlastní hodnocení své praxe.

3.4.1 Závěrečná zpráva o profilu organizace založená na vlastních datech

Na závěr semestru studující v Seminárii k odborné praxi předloží své závěrečné zprávy o profilech organizací, kde absolvovali praxi. Tyto profily jsou výsledkem použití etnografie jakožto metody reflexe

praxe (viz 3.1). **Závěrečná zpráva bude zpracována s ohledem na kriminologické vědění** (tj. profil organizace s ohledem na očekávání a průběh praxe prezentovaný prostřednictvím relevantních kriminologických konceptů). Zdrojem vlastních dat je **terénní deník**, který si studující během praxe vedou. Studující mohou organizaci popsat v kontextu dvou vybraných témat ze svého Plánu učení. (viz 3.2.3).

Takovýto profil organizace slouží jako reflexe vlastní zkušenosti studující/ho s klienty a pracovníky organizací sociální práce pomáhajících lidem při zvládnání obtížných životních situací související se zločinem a kriminalizací.

Závěrečná zpráva bude v případě zájmu poskytnuta organizaci místa výkonu praxe.

Tyto závěrečné zprávy budou také prezentovány na začátku dalšího (tj. letního) semestru za přítomnosti vyučujících Semináře k odborné praxi a vyučujících předmětů kriminologie za účelem vedení odborné diskuse k nim.

3.4.2 Reflexe a ukončení praxe v organizaci

Je oboustranně přínosné, aby studující společně s mentorkou provedli **rekapitulaci průběhu praxe a zhodnotili**, nakolik se podařilo naplnit **Plán odborné praxe**, případně co jeho plnění bránilo.

Studující po absolvování praxe provede **elektronické hodnocení praxe**, čímž přispívá ke sdílení zkušeností s danou organizací v rámci FSS a může pomoci dalším studujícím při výběru vhodné organizace pro jejich praxi. Po jeho vyplnění si vygeneruje a vytiskne formulář **Potvrzení o absolvování odborné praxe**, který si nechá potvrdit zástupcem zařízení. Součástí formuláře je také prostor pro **zhodnocení práce studenta/studentky** (z hlediska komunikačních dovedností, jednání s klienty, spolupráce se zaměstnanci zařízení a naplňování Plánu odborné praxe) a pro **doporučení**. Tuto zpětnou vazbu vyplňuje mentorka a slouží studujícím k podpoře svého profesního rozvoje.

3.4.3 Vlastní reflexe své praxe

Reflexe představuje řízený proces hodnocení konkrétní činnosti. Reflexe o rozsahu **min. 2 normostran** je součástí **Plánu odborné praxe** a sestává se z následujících oblastí:

- 1) **Sebereflexe studující/ho – vlastní působení na praxi.** Studující v rámci sebereflexe přemýšlí a analyzuje, jak probíhal jejich profesní rozvoj na dané praxi, mohou srovnávat své dřívější kompetence s aktuální situací. K procesu sebereflexe dochází prostřednictvím kladení otázek „sám sobě“. Po ukončení odborné průběžné praxe by se měli studující zamyslet nad těmito otázkami, které by měl/a vztahovat především ke svému osobnímu cíli, ale také reflektovat další přínosy absolvované praxe:
 - *Co jsem se v průběhu praxe naučil/a (znalosti a dovednosti)?*
 - *Co se mi podařilo a co považuji za své silné stránky?*
 - *Co se mi nepodařilo a v čem vnímám, že se potřebuji a chci dále rozvíjet?*
 - *Jaká byla míra mé vlastní iniciativy a aktivity na praxi?*
- *Jak praxe ovlivnila můj vztah k profesi sociální práce a jak vnímám sama sebe coby (budoucí) sociální pracovníci?*

2) **Reflexe místa výkonu odborné praxe.** Studující v rámci reflexe přemýšlí a analyzují, jak hodnotí svou praxi ve vztahu k organizaci (pracovišti, zaměstnancům, atmosféře, organizaci práce atd.). Pro reflexi místa výkonu odborné praxe využívají následující otázky:

- *Co mě na pracovišti zaujalo?*
- *Co mi v rámci praxe utkvělo v paměti?*
- *Jak na mě pracoviště celkově působilo?*
- *Jaká doporučení bych organizaci nabídl?*

Tip pro studující: *Cenným zdrojem pro zpracování reflexe odborné praxe může být váš terénní deník. Během své praxe jste do něj zaznamenali nejenom znalosti a zkušenosti získané v rámci práce na daných tématech, ale také své otázky, zajímavosti, náročné situace, postřehy, pocity, nápady či kontakty. Terénní deník představuje užitečný nástroj pro sledování svého profesního rozvoje a pro psaní sebereflexe odborného praktického vzdělávání za celé studium.*

3.4.4 Podmínky k udělení zápočtů

Pro udělení zápočtu za odbornou průběžnou praxi a seminář k odborné praxi musí studující splnit následující podmínky.

ODBORNÁ PRŮBĚŽNÁ PRAXE

Pro udělení zápočtu za Odbornou průběžnou praxi je pro studující povinná **100% účast v místě výkonu praxe**. Dále studující dokládá **Potvrzení o absolvování odborné praxe se zpětnou vazbou mentorky**. Uvedené dokumenty vkládá zpravidla do systému Moodle (dle domluvy s vyučující předmětu). Zápočet za odbornou průběžnou praxi uděluje **vyučující předmětu Odborná průběžná praxe**. V případě, že doklady nesplňují potřebnou kvalitu, je povinností studujících je přepracovat dle instrukcí vyučující.

SEMINÁŘ K ODBORNE PRAXI

Pro udělení zápočtu za Seminář k odborné praxi studující v rámci semináře **reflektuje realizovanou praxi jak průběžně, tak prostřednictvím představení profilu organizace perspektivou kriminologického myšlení (viz 3.4.1) a vlastní závěrečnou reflexí (3.4.3)**.

4 PRÁVNÍ ASPEKTY ODBORNE PRAXE

V poslední kapitole jsou popsány právní aspekty odborné praxe týkající se **povinné mlčenlivosti a ochrany osobních údajů a odpovědnosti za škodu vzniklou v rámci odborné praxe**. Studující realizují odbornou praxi zejména v oblastech, které jsou upraveny následující legislativou:

- 1) **Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**. Dle § 1 zákon upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči; podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb; výkon veřejné správy v oblasti sociálních služeb; inspekci poskytování sociálních služeb; předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách a předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka.
- 2) **Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě**. Zákon upravuje úkony probace a mediace ve věcech projednávaných v trestním řízení; upravuje působení úředníka a asistenta probační a mediační služby.
- 3) **Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí**. Zákon specifikuje sociálně-právní ochranu dětí, uvádí její opatření a zařízení, upravuje práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče, sociální kuratelů či sociálně-právní ochranu v mezinárodním kontextu.
- 4) **Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků**. Vyhláška upravuje v § 9 činnosti zdravotně-sociálního pracovníka a v § 51 činnosti absolventa studijního oboru sociálního zaměření (sociální pracovník).

Práva a povinnosti studujících, vysoké školy a zařízení jsou uvedeny v **Trojstranné smlouvě o poskytnutí odborné praxe**. Před nástupem na praxi studující absolvují **školení BOZP, požární ochrany** a právních aspektů praxe, které organizuje FSS OU.

4.1 Povinná mlčenlivost a ochrana osobních údajů

Studující jsou povinni zachovávat **mlčenlivost o skutečnostech, které se dozví při výkonu odborné praxe** nebo v přímé souvislosti s ní, a to i po jejím ukončení. Tato povinnost je stanovena ve smlouvě o zajištění odborné praxe a vztahuje se i na semináře k odborné praxi a supervizi praxí.

Studující může na praxi vykonávat činnosti související s **klientem** zařízení jen s jeho **souhlasem**. Ten může být udělen ústně nebo písemně (může být ukotven např. v informovaném souhlasu, který klient podepisuje v rámci poskytování sociální služby). Bez souhlasu klienta může studující vykonávat ty činnosti, při nichž nepřijde do kontaktu s jeho osobními údaji.

Z hlediska legislativy je ochrana osobních údajů ukotvena v **Obecném nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR – General Data Protection Regulation)**. Toto nařízení je platné pro všechny členské země EU a stanovuje zásady a pravidla ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů. V ČR je platný i **zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů**. Dle § 1 zákon upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a stanoví podmínky, za nichž se uskutečňuje předání osobních údajů do jiných států. Kromě případů uvedených v § 5 lze zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem klientů sociální práce.

Příklady porušení povinné mlčenlivosti a ochrany osobních údajů:

- 1) *Studující sdělí jakékoliv údaje o klientovi, které vedou k jeho identifikaci, třetí osobě, např. kamarádovi, rodinnému příslušníkovi, pracovníkovi jiného zařízení.*
- 2) *Studující potká klienta mimo místo výkonu praxe a prozradí jeho identitu třetí osobě (např. sdělí jeho jméno, bydliště nebo popíše, o jakého klienta se jedná, jaký měl životní příběh, jaké jsou jeho osoby blízké apod.).*
- 3) *Studující na výuce nebo v rámci písemné práce popíše kazuistiku klienta a uvede jeho skutečné identifikační údaje (např. jméno, bydliště, věk apod.).*
- 4) *Studující v rámci praxe pořídí a zveřejní fotografie klientů (bez jejich souhlasu nebo souhlasu zákonného zástupce).*

4.2 Odpovědnost za škodu vzniklou v rámci odborné praxe

Před zahájením odborné praxe je nutné mít uzavřenou **smlouvu o zajištění odborné praxe** nebo podepsán **dodatek k rámcové smlouvě o umožnění výkonu odborné praxe**. Chrání jak studující, tak organizaci v případě vzniku **škody**. Odpovědnost za škodnou událost, která vznikla v průběhu odborné praxe nebo v přímé souvislosti s ní, upravuje **zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce**, § 391.

Vznikne-li škoda při výkonu praxe nebo v přímé souvislosti s ní studujícím, odpovídá za ni zařízení. Naopak, způsobí-li škodu studující, odpovídá za ni Ostravská univerzita. Pro tyto případy má s pojišťovnou uzavřené smluvní pojištění odpovědnosti za škodu. **Pokud studující nemá podepsanou smlouvu/dodatek a v průběhu odborné praxe vznikne škodná událost, odpovídá za ni a její uhrazení studující.**

Studujícím je současně doporučeno sjednat si na dobu odborné praxe individuální pojištění odpovědnosti za škodu, zejména pro případy vysoké finanční škody způsobené třetí straně (nad 50 000,- Kč). Do smlouvy s pojišťovnou je zapotřebí uvést, že se pojistné události vztahují na výkon odborné praxe v organizaci.

Příklady škodných událostí:

- 1) *Při výkonu odborné praxe v dětském centru studující nese videokameru, kterou chce natočit nácvik dětského představení. Studující kameru upustí, a vznikne tím škoda ve výši 30 000,- Kč.*
- 2) *Při výkonu odborné praxe v domově pro seniory studující doprovází klienta na aktivizační službu. Klient při doprovodu upadne a zlomí si ruku.*
- 3) *Studující v době praxe nasedne do služebního auta pracovníka zařízení a během jízdy dojde k nehodě a úrazu studenta.*

Postup při řešení škodné události: Ihned po vzniku události by měl studující nahlásit škodu mentorce nebo zástupci zařízení. Ti by měli se studentem sepsat protokol o vzniklé škodě. Pokud studentovi vznikl úraz a je nutné lékařské ošetření, je potřebné lékaři do zprávy nahlásit místo vzniku úrazu a lékařskou zprávu si ponechat. Následně studující oznámí škodu garantce odborného praktického vzdělávání, která dále postupuje v souladu se Směrnicí rektora č. 214/2015 k uplatňování náhrady škod. Pokud je student pojištěn i individuálně, nahlásí poté škodnou událost pojišťovně dle pokynů smlouvy.

SEZNAM POUŽITÝCH A DOPORUČENÝCH ZDROJŮ

Etický kodex sociální pracovníků České republiky, 2013 [online]. [12. 3. 2019]. Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_sspcr.pdf

KAHÁNKOVÁ, Jana a kol., 2007. *Průvodce odborným praktickým vzděláváním v sociální práci: pro studující. Průvodce odborným praktickým vzděláváním v sociální práci: pro studující*. 3. vyd. Ostrava: Fakulta sociálních studií, Ostravská univerzita v Ostravě. ISBN 978-80-7368-468-6.

KOPŘIVA, Karel, 2016. *Lidský vztah jako součást profese*. 8. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1147-1.

KOPŘIVA, Pavel a kol., 2017. *Respektovat a být respektován*. 3. vyd. Bystřice pod Hostýnem: Pavel Kopřiva – Spirála. ISBN 978-80 904030-0-0.

MATOUŠEK, Oldřich, 2007. *Základy sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-331-4.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013. *Encyklopedie sociální práce*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.

MIKULÁŠTÍK, Milan, 2010. *Komunikační dovednosti v praxi*. 2., dopl. a přeprac. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2339-6.

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), 2019. *Registr poskytovatelů sociálních služeb* [online]. [1. 2. 2019]. Dostupné z: <http://iregistr.mpsv.cz>

MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí), 2019. *Rodina, ochrana práv dětí, senioři. Sociálně-právní ochrana dětí. Výzkumy, materiály, brožury, studie ke stažení*. [online]. [31. 5. 2019]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14319>

NAVRÁTIL, Pavel, 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman. ISBN 80-903070-0-0.

REITMAYEROVÁ, Eva a Věra BROUMOVÁ, 2015. *Cílená zpětná vazba: metody pro vedoucí skupin a učitele*. 3 vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0988-1.

ÚLEHLA, Ivan, 1999. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 80-85850-69-9.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Profil absolventa navazujícího magisterského studijního programu Sociální práce se specializací Sociální práce a kriminologie

Příloha č. 2: Příklady možných míst výkonu odborné praxe

Příloha č. 3: Plán odborné praxe

Příloha č. 1: Profil absolventa navazujícího magisterského studijního programu Sociální práce se specializací Sociální práce a kriminologie

PROFIL ABSOLVENTA

Společný základ:

Má znalosti znaků moderny ve druhé fázi modernizace relevantních pro sociální práci (dále SP); základních směrů sociologického myšlení – v jejich kontextu se orientuje v chápání příčin a důsledků sociálních problémů, konstrukci sociálně politických opatření; o odlišnosti kvantitativních a kvalitativních výzkumných postupů v oblasti výzkumu SP; teoretických konceptů a z nich vyplývajících metod SP; teoretického základu vědy o SP, vzájemného vztahu teorie a praxe v SP. A dovede analyzovat tradice teoretického sebepojetí SP; identifikovat, třídít a vyhodnocovat teorie SP a teorie v SP; analyzovat reakce cílů, teorií a metod SP na druhou vlnu modernizace; identifikovat a řešit problémy SP a sociální problémy a využívat při tom vlastní výzkum či aplikovat poznatky SP či jiných oborů; výsledky výzkumu dokáže prezentovat a kriticky reflektovat.

Umí vyhledávat, zpracovávat, analyzovat a interpretovat informace z různých zdrojů včetně mezinárodního kontextu; uvažovat kriticky a koncepčně v kontextu profesionální praxe; psát odborné texty, tyto prezentovat a vést o jejich obsahu odbornou diskuzi; rozvíjet své profesionální kompetence.

Specializace Sociální práce a kriminologie:

Absolvent zná multidisciplinární charakter kriminologie a je si vědom rozdílů mezi biologickým, psychologickým a sociologickým teoretizováním, včetně příslušné odborné terminologie a implikací hlavních teorií kriminality v kontextu sociální práce. Zná filozofická východiska a principy trestání a český systému trestní justice, včetně základů trestního řízení, potřeby pachatelů a obětí v trestním řízení a způsoby jejich zjišťování, je si vědom účinků trestů a viktimizace na psychiku a sociální život člověka a jeho nejbližšího okolí a možnosti participace sociálního pracovníka v systému trestní justice. Zná role a význam klíčových aktérů kontroly kriminality, jako jsou obce, policejní složky či ústavní, probační či vězeňské instituce, systém prevence kriminality, jeho odbornou terminologii a možnosti participace sociálního pracovníka v systému prevence kriminality. Zná metody a techniky kvantitativního a kvalitativního kriminologického výzkumu a jejich relevanci pro sociální práci. Zná teorie viktimizace a zároveň reflektuje rozdíly primární, sekundární a terciární viktimizací. Disponuje teoretickými a empirickými znalostmi v oblasti problematiky strachu z kriminality, přičemž je si vědom limitů v pojmání strachu z kriminality pouze jako důsledku viktimizace. Zná právní úpravu postavení a práv obětí v trestním řízení a orientuje se v systému pomoci obětem trestné činnosti v Česku. Zná specifika a rozsah viktimizace vybraných společenských skupin (senioři, nezletilí, oběti partnerského/domácího násilí a marginalizované skupiny) a jejich potřeby. Je mu známa aktuální kriminologická debata, zná její hlavní témata a je vybaven nejnovějšími poznatky o kriminalitě a jejich společenských souvislostech.

Absolvent dovede rozlišovat mezi různými konceptualizacemi předmětu kriminologie a jejich implikacemi pro výkon sociální práce, vyhledat a adekvátně interpretovat různé zdroje informací o kriminalitě a posoudit jejich limity. Dovede aplikovat poznatky o trendech kriminality v kontextu plánování a organizaci sociální práce a identifikování cílových skupin, odhalit stereotypy o kriminalitě ve vztahu ke klientům sociální práce a kriticky s nimi pracovat. Dovede aplikovat teorie kriminality na

situace každodenního života klientů sociální práce, formulovat a zprostředkovat různá vysvětlení kriminality široké veřejnosti, včetně aktérů trestní politiky a prevence kriminality. Dovede na základě teorií kriminality rozpoznat a vyhodnotit efektivní i problematické aspekty trestní politiky ve vztahu ke klientům sociální práce, aplikovat teoretické poznatky na praxi kontroly kriminality a její specifické problémy s ohledem na potřeby klientů sociální práce. Dovede klientům sociální práce vysvětlit fungování systému trestní justice a prevence kriminality. Dokáže rozeznávat a reagovat na potřeby klientů sociální práce v různých stádiích trestního řízení a výkonu trestu, klasifikovat různá opatření prevence kriminality na základě modelu primární, sekundární a terciární prevence, identifikovat jejich silné a slabé stránky a navrhnout změny těchto opatření. Je schopen navrhnout kriminologický výzkum, realizovat ho a jeho výsledky aplikovat v praxi sociální práce. Dokáže zhodnotit potřeby viktimizovaných klientů ve vztahu k různým formám viktimizace a jejich dopadů a zohlednit to v rámci výkonu sociální práce. Dovede kriticky reflektovat dominantní společenské představy o kriminalitě a disponovat analytickými nástroji pro jejich rozbor.

Příloha č. 2: Příklady možných míst výkonu odborné praxe

Magistrát města Ostravy, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
Úřady městských obvodů Statutárního města Ostrava, Odbory sociálních věcí
Magistrát města Frýdku-Místku, Odbor sociálních služeb
Magistrát města Havířov, Odbor sociálních věcí
Krajský úřad Moravskoslezského kraje, Oddělení rozvoje sociálních služeb
Magistrát města Karviná, Oddělení sociálních věcí
Ministerstvo pro místní rozvoj, Odbor (Agentura) pro sociální začleňování
Městský úřad Orlová, Odbor sociální a zdravotní
Městský úřad Nový Jičín, Odbor sociální
Magistrát města Opava, Oddělení sociální práce a komunitního plánování
Městský úřad Bruntál, Oddělení sociálních služeb
Městský úřad Český Těšín, Oddělení sociálních věcí
Krajský úřad Olomouckého kraje –Oddělení plánování a financování sociálních služeb
Krajský úřad Jihomoravského kraje, Oddělení sociálních služeb.
In IUSTITIA, o.p.s.
Slezská Diakonie
Armáda Spásy
Diecézní Charita Ostravsko - Opavská

Charita Ostrava
Rubikon centrum, z.ú.
Renarkon, o.p.s.
Diagnostický ústav pro mládež, středisko výchovné péče a školní jídelna, OV – Kunčičky
Charita Ostrava, Charitní středisko Michala Magone, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
Probační a mediační služba ČR
Věznice Heřmanice
Výchovný ústav Ostrava-Hrabůvka
SPOLEČNĚ – JEKHEANE, o.p.s.
Vzájemné soužití, o.p.s.
Filadelfie, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež U
Nová šance, z.s.
AZ Help, z.s.
Institut prevence, z.s.
Bílý kruh bezpečí
Slezská Diakonie - komunita Exit
Charita Frýdek-Místek, Centrum Pramínek

Příloha č. 3: Plán odborné praxe

A. Základní informace

Jméno a příjmení studentky/studenta:

Studentské číslo:

Studijní program / forma studia:

Místo výkonu odborné praxe:

Mentor/ka:

Období realizace odborné praxe:

B. Očekávání, osobní cíl a činnosti studentky/studenta

Moje očekávání od odborné praxe:

(co se chci naučit, vyzkoušet si, procvičit si, zažít?; jaký by měl být výsledek/výstup z praxe?; co chci, aby mi praxe přinesla?)

Můj osobní cíl:

Vybraná témata:

Moje plánované činnosti:

(v kontextu vybraných témat a osobního cíle)

Plánované činnosti mentora/mentorky:

(v kontextu vybraných témat a osobního cíle)

Datum a podpisy:

student/ka: _____

mentor/ka: _____

C. Reflexe a sebereflexe

Reflexe naplnění mého osobního cíle:

Moje sebereflexe (min. jedna normostrana):

(co mi praxe přinesla, kam mě praxe posunula, v čem konkrétně jsem se rozvinul/a; co jsem se naučil/a, zažil/a; co se mi nedařilo, z jakého důvodu)

Reflexe praxe (min. jedna normostrana):

(co mě na pracovišti zaujalo, co mi utkvělo v paměti, jak na mě pracoviště celkově působilo, jaká doporučení bych organizaci dal/a)

